

МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ПРОБЛЕМНИМИ КРЕДИТАМИ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

Згідно з постановою Правління Національного Банку України № 97 від 18 липня 2019 року «Про затвердження Положення про організацію процесу управління проблемними активами в банках України», проблемні активи – сукупний обсяг потенційно проблемних активів, непрацюючих активів, стягнутого майна [1].

Класифікацію факторів, що впливають на ймовірність неповного або несвочасного повернення позичальником боргу, можна уявити з використанням наступних основних критеріїв:

1) *Взаємодія з контрагентами.* Цей критерій передбачає своєчасність і якість виконання своїх зобов'язань позичальниками перед контрагентами.

2) *Економічні чинники:*

- погіршення фінансового стану позичальника в рамках визначення якості категорії позики;
- погіршення показників ліквідності, рентабельності, платоспроможності, зниження оборотів за розрахунковими рахунками;
- збільшення частки безнадійної дебіторської заборгованості;
- відхилення фактичних значень від показників, передбачених бізнес-планом для поточного періоду часу.

1) *Юридичні факти.* До зазначеної категорії можна віднести наявність негативної інформації стосовно юридичної особи, яка є позичальником.

2) *Галузеві фактори:* наявність факторів, які можуть вплинути на обслуговування боргу, так як впливають на галузь, в якій функціонує позичальник, і є специфічними в залежності від конкретної галузевої приналежності [2].

Науковці виділяють два основні методи щодо управління проблемними активами банку:

1. *Метод реабілітації* передбачає планування дій позичальника для повернення заборгованості.

2. *Метод ліквідації проблемного кредиту* передбачає погашення кредиту за рахунок продажу майна позичальника у повному або частковому обсязі залучення поручителів та гарантів до процесу погашення кредиту, передача або продаж проблемного активу або ж його списання [3].

Відповідно до нормативних документів НБУ, банки упроваджують такий процес управління проблемними активами, який охоплює всі етапи життєвого циклу проблемного активу, включаючи:

- 1) раннє виявлення боржників / контрагентів з ознаками потенційної проблемності та боржників / контрагентів, які не мають наміру співпрацювати з банком щодо повернення заборгованості;
- 2) реструктуризацію заборгованості боржника / контрагента;
- 3) ужиття заходів, спрямованих на припинення відносин із боржником / контрагентом, із застосуванням інструментів позасудового та/або судового повернення заборгованості;
- 4) управління стягнутим майном [1].

Згідно з даними Національного Банку України, частка проблемних кредитів комерційних банків станом на січень 2023 р. становила 48,4% [4].

Таблиця 1.

Частка проблемних кредитів комерційних банків 2021-2023рр.

Назва банку/період	станом на 01.02.2021	станом на 01.02.2022	станом на 01.02.2023
ПУМБ	30,6%	28,1%	17,9%
Альфа-Банк	19,8%	15,1%	38%
Кредобанк	10,2%	10%	9,3%
ОТП Банк	34,5%	26,7%	18,4%
Універсал	50,8%	36,2%	20,2%

Джерело: узагальнено авторами на основі [4].

Вибір методів врегулювання проблемного кредиту відбувається індивідуально для кожної заборгованості. Підсумовуючи вищесказане слід зазначити, що вибір методу управління портфелем проблемних кредитів залежить від багатьох факторів. Для максимізації фінансового результату, одержуваного від врегулювання проблемних кредитів, необхідно використовувати конкретний підхід для кожного випадку.

Список використаної літератури:

1. Положення про організацію процесу управління проблемними активами в банках України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0097500-19>.
2. Зайченко С.Є., Платонова Ю.Ю. Інструменти управління портфелем проблемних кредитів в сучасних умовах. Банківська діяльність. 2019. № 4 (436). С. 28–36;
3. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент банку : навч. посіб./ Л. О. Примостка. Київ : КНЕУ, 2018. 468 с. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. –Режим доступу: <https://bank.gov.ua/stability/npl>.